

Яценко А.С., студент юридичного факультету Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі **Науковий керівник:** завідувач кафедри цивільного права і процесу Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі, кандидат юридичних наук, доцент **Лазько Г.З.**

ГОСПОДАРСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ: ІСТОРІЯ, СУЧАСНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Нормативне регулювання господарських відносин ґрунтується на встановлених Конституцією України основних засадах правопорядку в сфері господарювання, про що згадується в Преамбулі Господарського кодексу України, а в ст. 5 ГК цьому питанню приділяється спеціальна увага. Зокрема, ст. 5 закріплює положення, відповідно до якого правопорядок у сфері господарювання формується на основі оптимального поєднання ринкового саморегулювання економічних відносин суб'єктів господарювання та державного регулювання макроекономічних процесів і ґрунтується та відповідних положеннях Конституції України. Господарське законодавство складається з великого масиву взаємопов'язаних нормативно-правових актів різної юридичної сили, що регулюють господарські відносини. Йому

притаманна низка характерних ознак: значна розгалуженість і присутність великої кількості нормативно-правових актів, для цього є об'єктивні (динамізм та складність господарського життя і відповідно правового регулювання) та суб'єктивні причини (недостатня увага до упорядкування господарського законодавства та численні експерименти у сфері економіки, кожен з яких потребує спеціального правового забезпечення).

Норми цивільних та господарських договорів відіграють важливу роль, оскільки вони (за умови відповідності вимогам законодавства) відображають специфіку кожної конкретної операції, не тільки визначаючи оптимальні для контрагентів умови по конкретних договорах, а й регламентуючи порядок їх проведення. Ключовою ідеєю господарського законодавства є свобода підприємництва в межах господарського порядку, передбаченого Конституцією України. Її концепція орієнтується на те, щоб держава визнавала приватні інтереси бізнесу, щоб вона в необхідних випадках підтримувала і захищала їх, але за умови виконання конституційної вимоги про те, що власність зобов'язує, і що вона не має використовуватись на шкоду людині та суспільству (ст. 13 Конституції).

Однією з концептуальних новацій Господарського Кодексу як основного джерела господарського законодавства, є комплексний підхід до правового регулювання господарських відносин, який включає організацію здійснення господарської діяльності. Розглянемо деякі новації, передбачені ГКУ: 1. Кодекс систематизував закони «Про підприємство», «Про підприємства в Україні», «Про інвестиційну діяльність» та ін. При цьому поняття суб'єкта підприємницької діяльності замінено в ГКУ поняттям «суб'єкт господарської діяльності», оскільки господарська діяльність некомерційного характеру раніше випадала з поля правового регулювання. 2. Відповідно до ГКУ, некомерційну господарську діяльність здійснюють суб'єкти господарювання державного або комунального секторів економіки в галузях або видах діяльності, в яких, згідно з чинним законодавством, підприємництво забороняється, або на основі рішення відповідного органу державної влади чи органу місцевого самоврядування. 3. Відповідно до ст. 55 ГК суб'єктами господарювання визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством. 4. Кодекс систематизує і визначає специфіку правового становища суб'єктів господарювання, їх організаційно-правові форми, основні засади здійснення ними господарської діяльності та особливості окремих їх видів, оскільки чинне українське законодавство передбачає численні організаційно-правові форми підприємництва й правові режими (титули) майна, а також інші вимоги, що висувуються до підприємців.

Останнім часом до чинного Господарського кодексу, було внесено декілька важливих змін. Наприклад, відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення кінцевих вигодоодержувачів юридичних осіб та публічних діячів» від 14.10.2014 N 1701-VII - змінами до Господарського кодексу встановлено, що підприємства, крім

державних та комунальних підприємств, зобов'язані встановлювати свого кінцевого вигодоодержувача, регулярно оновлювати і зберігати інформацію про нього та надавати її державному реєстратору у випадках та в обсязі, передбачених законом (стаття 64¹Закону). Також новий Закон України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 № 1697-УП, який визначив правові засади організації і діяльності прокуратури України, статус прокурорів, порядок здійснення прокурорського самоврядування, а також систему прокуратури України вніс відповідні зміни до Г осподарського процесуального Кодексу.

Внесення зміни до Господарського процесуального кодексу України було викликано перш за все необхідністю приведення національного законодавства у відповідність до стандартів Ради Європи, які стосуються підвищення ефективності судового захисту. По-друге, новий господарський процесуальний закон спрямований на узгодження з цивільним процесуальним законом підходів до основних питань судочинства. Не менш важливими факторами, що обумовили потребу у прийнятті змін до Кодексу, була необхідність розмежування компетенції загальних та господарських судів, чіткого відображення ролі та повноважень господарського суду в умовах ринкових перетворень у нашій державі, суттєвого реформування матеріального законодавства. Перша та найголовніша новела полягає у розширенні юрисдикції господарських судів, яка визначається не лише з урахуванням суб'єктного складу правовідносин, а й змісту спірних правовідносин. Тобто, суб'єктом звернення до господарського суду, окрім юридичних осіб, можуть бути також фізичні особи, причому за досить широким колом питань. До спеціальної компетенції господарських судів, зокрема, віднесені справи у спорах між суб'єктами підприємницької діяльності, включаючи іноземних суб'єктів господарської діяльності, а також усі справи незалежно від суб'єктів правовідносин. Друга новела - забезпечення доказів шляхом допиту свідків. Йдеться про допуск до господарського процесу як засобу доказування свідчень свідків. При цьому слід виходити з того, що цей засіб доказування використовується у господарському процесі лише тоді, коли іншими способами, які є традиційними для господарського процесу, неможливо довести ті обставини, на які посилається позивач чи інший суб'єкт звернення до суду. Таким чином, сам судовий процес суттєво лібералізується.

Список використаних джерел:

1. Конституція України - (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141)
2. Господарський кодекс України - (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144)
3. Господарський процесуальний кодекс України - (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 6, ст.56)
4. «Юстініан» - видавничий журнал: Карпенко В. - Новели Г осподарського кодексу України.
5. ЛІГА-ЗАКОН - [електронний ресурс]: режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/DG031080.html

6. Інформаційна довідка про нові законодавчі та інші нормативно-правові акти України за жовтень 2014 року - [електронний ресурс]: режим доступу: <http://vgsu.arbitr.gov.ua/files/pages/id24n2014.pdf>

7. Юрінком Інтер. - Юридичний вісник України - [електронний ресурс]: режим доступу: http://yurincom.com/ru/yuridichniy_visnyk_ukrainy/overview/?id=814